Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Jacobsen, Peder Vilhelm

Titel: BREV TIL: Adler, Peter Christian FRA: Jacobsen, Peder Vilhelm (1834-06-07)

Citation: Jacobsen, Peder Vilhelm: ”BREV TIL: Adler, Peter Christian FRA: Jacobsen, Peder Vilhelm (1834-06-07)”, i *Breve fra P. V. Jacobsen - breve udgivne i anledningen hundredaarsdagen for hans fødsel*, J. L. Lybecker og E. A. Hirschsprung, s. 204. Onlineudgave fra Danmarks Breve: https://tekster.kb.dk/text/letters-001987348-000-shoot-L0019873480000059.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra P. V. Jacobsen - breve udgivne i anledningen hundredaarsdagen for hans fødsel

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Læs Public Domain-erklæringen

Jacobsen, Peder Vilhelm, *Breve fra P. V. Jacobsen - breve udgivne i anledningen hundredaarsdagen for hans fødsel,*

7. Juni 1834.

.... Det er saa kort siden, at Stænderanordningerne ere udkomne, at jeg vel endnu kan være bekendt at snakke lidt om den Materie. Hvorledes synes Folk ovre i Jylland om disse Lovbestemmelser? Her modtoges de for største Delen med den samme Kulde, som før hele Tiden viste sig for denne Sag. Naar jeg undtager det sædvanlige Gilde paa Skydebanen, vistes der i det mindste ikke offenligt noget Tegn paa Glæde. Man havde ventet en Illumination, og Prins Christian havde endogsaa ladet sætte Begkranse udenfor sit Palais; men der blev Intet af, og i Mørkningen toges Begkransene i al Stilhed ind igen. Gildet paa Skydebanen er beskrevet i »Kjøbenhavnsposten«. Du kender det altsaa. Hvad der ikke staar anført, ei at det gik, i det mindste nu og da, temmelig raat til, at især Købmændene, som udgjorde en stor Del af Selskabet, ved Trampen og Dundren gave sig Luft paa en engelsk eller bengelsk Maade, at Personer som Grosserer Owen, der ikke kan tale rent dansk, holdt Taler og udbragte Skaaler for Mænd, om hvilke de havde saa ringe en Kundskab, at de næppe kunne antages at have haft stor Kundskab om det, som de havde gjort. Saaledes udbragte Owen en Skaal for dem, som havde skrevet i Constitutionssagen, og nævnede deriblandt Secretair Holstein.s. 205Ørsted (Generalprocureuren) forekom i samme eller en anden af hans Skaaler som Professor Ørsted.

Iøvrigt er Folkemeningen, saavidt der ytrer sig nogen saadan om Anordningerne, ikke ugunstig: Man finder dem ret liberale, naar man nu engang har abstraheret fra det Bedre, som allerede Frdgn. 28. Maj 1831 havde berøvet os Haabet om at faa. Naturligvis er der Punkter, med hvilke de Fleste ikke letteligen kunne forlige sig; saaledes at Jøderne ikke maa have Valgret, uagtet der ved Frdgn. 29. Martz 1814 er givet dem Tilsagn om alle borgerlige Rettigheder lige med de Christne; fremdeles, at Publiciteten af Forhandlinger[ne] er indskrænket til en Bladudgivelse, der endog staar under den specielleste Censur af Regerings-Commissairen.

— Forresten nævner man allerede en og anden Genstand, som antages at ville blive underkastet Stændernes Beraadslagning. Saaledes et nyt Laan, som allerede længe havde været indledet og skulde endelig afsluttes i Begyndelsen af dette Aar, men som Kongen, efter hvad man mener med Forsæt, har ladet uafgjort for at erholde Stændernes Betænkning desangaaende.

Derimod indtraf samtidigen med Stænderlovgivningens Emanation adskilligt andet, som vakte en ikke behagelig Opsigt. I »Kjøbenhavnsposten« udstrøg Censor et Stykke og paalagde Liunge at udfylde Hullet, der opstod derved, men hvilket Liunge ikke vilde indlade sig paa og deri forsaavidt fik Medhold af Cancelliet, til hvem Sagen var henstillet, at det erklærede, »at det ikke efter Lovgivningen kunde paalægges Redacteuren at opfylde slige Huller«. Denne Cancelliets Resolution afgik om Fredagen, men Dagen derefter — idag otte Dage — modtog Cancelliet et kongeligt Reskript, der indeholdt, efter hvad der siges, dels at det var erfaret, at Captains. 206Tscherning havde ladet indføre politiske Betragtninger i Dagbladene, som ikke dertil vare berettigede, og at Cancelliet havde at opfordre Censor til at være opmærksom derpaa, og dels at det ligeledes var erfaret, at Bladredacteurer, for hvem Censor havde strøget et eller andet Stykke, ikke vilde fylde de derved opkomne Huller, hvilket »stred mod Lovgivningen«. Det er vanskeligt at sige, hvilken af disse Reskriptets tvende Dele ansees med mest ubehagelige Følelser; thi om endog det Første kunde ansees mest at gaa paa den Ting, at politica vare indførte i ikke-politiske Blade, saa syntes det dog klart, at den Omtale, der derved tillige fandt Sted i Henseende til en enkelt Mand (Tscherning), karakteriserede ham som En, man maatte have Øje med; men en saadan Æres Forkleinelse synes kun at burde finde Sted efter en formelig Dom. Hvad dernæst den anden Del angik, da var det baade slemt, at Redacteurerne skulde holde sig Censors Ord om Opfyldningen efterretteligt, og tillige at noget var erklæret stridende mod Lovgivningen, som Cancelliet Dagen forud havde erklæret ikke at stride mod noget Lovbud. Stemann, troede man først, var ved hin Cancellie-Resolutions Affattelse bleven overstemmet af de Deputerede, og man antog, at han derpaa havde villet sætte sin Mening igennem ved selve Kongen; men foruden, at det netop skal være ham, der havde sat Ordene »efter Lovgivningen« til i Conceptet til Cancellie-Resolutionen, skal han tillige, da Reskriptet kom til Collegiet, have ytret sin ubehagelige Forundring paa saa utvetydig en Maade, at man ikke kan anse ham for Kongens Raadgiver ved dette Skridt. Andre tænke desaarsag paa Kjerulff; [1])s. 207men rimeligst er den dog kommet fra Adjutanterne....

Af Hverdagshistoriens Forfatter er endeligen det længe omtalte Bind Skuespil udkomne, med en sindrig Fortale af Heiberg. Denne erindrer ved sin Slutning paa en let Maade om min til Hertz's anonyme Nytaarsgave, i det mindste forekommer det mig saa, og formodenlig skal den ogsaa gøre dette efter de faa Ord, jeg hørte af Heiberg om hin første Fortale for noget siden, da jeg talte med ham paa Gaden. Han tænker maaske at styrke Meningen om Forskellen mellem ham og Forfatteren ved Erindringen om Forskellen mellem mig og Hertz. Men jeg i det mindste troer ham ikke, skønt det endog for en Mand, der som jeg har været nødt til at lyve og spille Comoedie i en anden Anonymitet, er næsten ubegribeligt, at denne Ro og Indifference hos ham, hans Kone og Moder, skulde totaliter være Forstillelse. En speciel Tvivlsgrund for mig er den Omstændighed, at jeg, der aldeles ikke stod i Forbindelse med Heibergs, blev beæret med Foræring af et Exemplar af Novellerne og nu igen af Skuespillene. At mange af mine Bekendtere, og deriblandt især Møhl og Hertz, stode i saa nær Berørelse med Heiberg, kunde dog umuligt bevirke en saadan Interesse for mig hos ham; og om jeg endog ved en fornylig foretagen Gennemlæsning af min Smule Fortale til Hertz's

Bog endnu fandt mig tilfredsstillet ved den, saa kan dog hverken jeg eller nogen anden for Alvor falde paa, at Heiberg skulde ynde den i en saadan Grad, at han ved at forære ikkun 4 Exemplarer bort af et af sine Værker skulde ville betænke den ham ganske ubekendte Forfatter af hin Bagatel med det ene Exemplar. Ieg maatte derefter formode, at det virkeligen ikke var Heiberg,s. 208men en anden, mig mere nærstaaende Person, som saaledes tænkte paa mig. Men foruden at jeg vel kan forudsætte, at Ingen, der stod mig saa nær og var i slige Affairer, vilde betænke sig paa at opdage sig for mig, i al Fald for før Publicationen at drage den Nytte af min saa aabenhjærtige Dom, som t. Ex. Hertz vist ikke vil nægte at have haft, saa er der igen saa mange indre og ydre Data, der tyde paa Heiberg som Forfatter, at jeg ikke kan tvivle om, at det er ham. En ny Bestyrkelsesgrund fik jeg for en Tid siden af Poul Møller. I det ene af de ovenmeldte Skuespil: »Fregatten Svanen« forekommer en Styrmand, der, da der tales om en vis Person ejer dette Skib eller ikke, bruger det fortræffelige Udtryk »at han maatte lægge Hænderne sammen lige til Albuen og bede til Gud, saa det knagede i hans Hals« til at det var hans. Da dette Stykke, der tidligere forelæstes og da gik under Heibergs Firma, en Aften blev læst i Poul Møllers Nærværelse, gjorde han en Bemærkning navnligen om det første Udtryks Fortræffelighed til Fru Gyllembourg, som derpaa svarede: »Ja, det har Ludvig lært af mig; min Fader brugte det altid efter at have hørt det af en Matros«. Saadanne mangfoldige Smaategn erfarer man af den Heibergske Families Bekendtere, og flere maatte der efter Hertz's Ytringer — han er dog endel tilbageholden i denne Henseende, da han betragtede slige Aabenbarelser som et Slags Forræderi mod en Familie, han levede saa meget med, — endnu kunne anføres. Jeg taler forresten saa vidtløftigt derom, dels fordi det vel ikke er Dig uinteressant, dels fordi det sandelig piner mig endel, at jeg ikke kender med fuldkommen Vished en saa dygtig Velynder, og, naar jeg tænker mig Heiberg som samme, ikke i mindste Maade kan begribe Aarsagen tils. 209denne Yndest. Hvad selve Skuespillene angaar, da ere »Sproglæreren« og især »Magt og List« særdeles gode Stykker. Af de tvende andre er »Fregatten Svanen« et af de besynderligste Dramer, en fornuftig Mand har skrevet. Selv fraset fra den Horreur, dette Stykke, hvori Hovedhandlingen er et saa afgjort Bigamie, som noget kan være, maa vække hos en gammel Jurist, der ikke er vant til at spøge med Lovsteder som 6—13—23, selv fraset fra denne juridiske Forbauselse, kan man dog ikke andet end studse over den Letsindighed, en saadan Handling der er behandlet med. Det er overhovedet en Fejl ved alle Stykkerne (saa meget betydeligere som Modsætning til alle Novellerne), at fast alle Karaktererne ere franske, ikke danske; men selv en Franskmand vilde næppe bære sig ad som den danske Koffardi-Kaptejn i »Svanen«....